

11de vergadering

Woensdag 7 oktober 1998

Aanvang 10.15 uur

Voorzitter: Rehwinkel

Tegenwoordig zijn 130 leden, te weten:

Van den Akker, Albayrak, Apostolou, Van Ardenne-van der Hoeven, Augusteijn-Esser, Bakker, Balemans, Balkenende, Barth, Van Beek, Belinfante, Van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blaauw, Van Blerck-Woerdman, Blok, De Boer, Van Bommel, Bos, Brood, Van de Camp, Cherribi, De Cloe, Cornielje, Crone, Van Dijke, Dijksma, Dijkstal, Dittrich, Van den Doel, Van Dok-van Weele, Duivesteijn, Eisses-Timmerman, Essers, Eurlings, Geluk, Van Gent, Van Gijzel, Giskes, Gortzak, De Graaf, De Haan, Halsema, Van Heemst, Hermann, Herrebrugh, Hessing, Van der Hoek, Hoekema, Van der Hoeven, Hofstra, De Hoop Scheffer, Kalsbeek-Jasperse, Kamp, Kant, Karimi, Klein Molekamp, Van der Knaap, Koenders, Kuijper, Lambrechts, Leers, Luchtenveld, Marijnissen, E. Meijer, Th.A.M. Meijer, Melkert, Middel, Van Middelkoop, De Milliano, Nicolai, Niederer, Van Nieuwenhoven, Noorman-den Uyl, Oedayraj Singh Varma, Oplaat, Örgü, Oudkerk, Van Oven, Passtoors, Patijn, Poppe, Rabbae, Ravestein, Rehwinkel, Reitsma, Remak, Van 't Riet, Rietkerk, Rijpstra, Rosenmöller, Ross-van Dorp, Rouvoet, Santi, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schoenmakers, Schreijer-Pierik, Schutte, Van der Staaij, Van der Steenhoven, Stellingwerf, Stroeken, Terpstra, Timmermans, Udo, Valk, Ter Veer, Te Veldhuis, Vendrik, Verbugt, Verburg, Verhagen, Van der Vlies, Voorhoeve, Voûte-Droste, Waalkens, Wagenaar, Van Walsem, Weekers, Weisglas, Van Wijmen, Wijn, Wilders, De Wit, Witteveen-Hevinga, Van Zijl, Zijlstra en Van Zuijlen,

en de heren Peper, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Korthals, minister van Justitie, mevrouw Netelenbos, minister van Verkeer en Waterstaat, de heren Van Boxtel, minister voor het Grote Steden- en Integratiebeleid, en G.M. de Vries, staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Koenders, wegens bezigheden elders, alleen voor de ochtendvergadering;

Bussemaker, wegens bezigheden elders, alleen voor de middagvergadering;

Van Oven, wegens bezigheden elders, alleen voor de avondvergadering;

Atsma, wegens bezigheden elders, ook morgen;

M.B Vos, wegens ziekte;

Buijs, wegens ziekte, ook morgen.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het verslag van een algemeen overleg met de minister van Justitie over de Penitentiaire maatregel (26200-VI, nr. 4).**

De beraadslaging wordt geopend.

□

De heer **Dittrich** (D66): Mijnheer de voorzitter! Ongeveer twee weken geleden hebben wij een algemeen overleg gehad met de minister van Justitie over de zogenaamde Penitentiaire maatregel. In die maatregel worden allerlei onderwerpen geregeld die voor mensen die gevangen zitten van belang zijn. Ik wil mij in dit heel korte debatje richten op één onderdeel daarvan en dat is de gezondheidszorg voor de gevangenen.

Zoals de minister van Justitie weet, heeft de voormalig secretaris-generaal de heer Van Dinter een rapport uitgebracht over de wijze waarop die gezondheidszorg geregeld zou moeten worden. Daarin gaat het ook over de rol van de inrichtingsarts. Uit ervaringen die Kamerleden in de afgelopen jaren hebben opgedaan, is wel gebleken dat er bij gedetineerden heel veel onrust is over de wijze waarop door de inrichtingsarts wordt gehandeld. Wij weten uit de rapporten die verschenen zijn dat het vaak lastig is om inrichtingsartsen te vinden. Zij doen zwaar werk en zijn vaak overbelast. Dat heeft dan ook tot gevolg dat de zorg voor gedetineerden er wel eens bij inschiet.

In het algemeen overleg heb ik de minister voorgehouden dat ik de tekst van de penitentiaire maatregel op dit punt onvoldoende vind om tegemoet te komen aan die zorgen. De minister heeft mijn verzoek destijds afgewezen. Daarom wil ik nu een motie indienen en ik hoop dat de minister in zijn reactie daarop nog iets positiefs kan zeggen.

Dittrich

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat veel gedetineerden lichamelijke en psychische klachten hebben en daardoor regelmatig een beroep doen op de inrichtingsarts;

overwegende, dat inrichtingsartsen regelmatig kritiek krijgen, omdat zij gedetineerden te kort bezoeken;

constaterende, dat in artikel 22, lid 3, van de Penitentiaire maatregel is vastgelegd dat de inrichtingsarts de gedetineerde "zo vaak als nodig" bezoekt;

overwegende, dat om aan de kritiek tegemoet te komen de Centrale raad voor de strafrechtstoepassing heeft geadviseerd dat in dat artikel opgenomen zou moeten worden dat de inrichtingsarts de gedetineerde niet alleen zo vaak als nodig, maar ook "zo lang als nodig is", bezoekt;

verzoekt de regering artikel 22, lid 3, van de Penitentiaire maatregel aldus aan te passen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Dittrich. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 5 (26200-VI).

De heer **Dittrich** (D66): Voorzitter! Ik hoop dat de minister van Justitie nader in wil gaan op de kwestie die ik aan de orde heb gesteld. Ik hoop op een positief antwoord. Gisteren hebben wij in het overleg over de Lockerbiezaak gehoord dat de minister zich het gedachtegoed al eigen heeft gemaakt. Dat gebeurde dus in een openbare vergadering en ik hoop dat hij zich nu op dezelfde manier uitlaat.

De **voorzitter**: Mijnheer Dittrich, ik wijs u erop dat u bij dit soort debatten inclusief voor het formuleren van de motie twee minuten spreektijd hebt. Wilt u daarmee in het vervolg rekening houden?

□

De heer **Zijlstra** (PvdA): Voorzitter! De PvdA-fractie heeft zich bij de behandeling van de Penitentiaire beginselenwet positief opgesteld tegenover de Penitentiaire maatregel. In het algemeen overleg enkele weken geleden heeft mijn collega Desiree Duijkers dat nogmaals gedaan. Wij denken dat het penitentiair programma een belangrijk middel kan zijn om gedetineerden te laten terugkeren in de samenleving. Wij willen die ontwikkeling graag blijven volgen. Daarom heb ik het genoeg om mede namens de collega's Niederer en Dittrich de volgende motie in te dienen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat bij de toepassing van de Penitentiaire maatregel specifieke aandacht moet worden besteed aan de uitwerking van een aantal onderdelen;

verzoekt de regering bij de evaluatie met name in te gaan op de volgende punten:

- de toereikendheid van financiële middelen;
- de afbakening van de verantwoordelijkheden van de opdrachtgevers, beslissers en uitvoerders;
- de mate waarin vrouwen en mannen evenredig van de maatregel gebruik maken;
- de uitval van gedetineerden die aan de programma's meedoen;
- de wijze waarop medische verzorging door de inrichtingsarts en de geestelijke verzorging daadwerkelijk zijn gewaarborgd;
- de positie van de reclassering,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Zijlstra, Niederer en Dittrich. Naar mij blijkt, wordt zij voldoende ondersteund. Zij krijgt nr. 6 (26200-VI).

De heer **Zijlstra** (PvdA): Voorzitter! Ik wil graag het oordeel van de minister horen over de motie van de heer Dittrich alvorens daarover een oordeel te geven.

□

Minister **Korthals**: Voorzitter! Je moet oppassen in de politiek grappen te maken, want die worden soms verkeerd uitgelegd. De heer Dittrich heeft inderdaad een grap mijnerzijds direct naar zich toegetrokken en die zo uitgelegd alsof ik sympathie voor zijn motie zou hebben. Ik heb in het overleg reeds aangegeven dat ik dat niet heb.

De heer Dittrich stelt voor om in artikel 22, derde lid, van de Penitentiaire maatregel de woorden "en zo lang" toe te voegen. De tekst zou dan als volgt komen te luiden: "De gedetineerde wordt gedurende de periode die volgt op de gedwongen geneeskundige handeling zo vaak en zo lang als nodig is bezocht door een arts dan wel in diens opdracht door een verpleegkundige. Het verslag van diens bevindingen wordt opgenomen in het medische dossier." Ik heb er toen al op gewezen dat dit een uitvloeisel is van het advies van de Centrale raad voor de strafrechtstoepassing, maar dat advies is niet nader gemotiveerd. In de toelichting bij de Penitentiaire maatregel heb ik aangegeven dat er geen toegevoegde waarde is naast de woorden "zo vaak".

Aan deze argumentatie wil ik nog het een en ander toevoegen. De bepaling beoogt zeker te stellen dat de arts voldoende nazorg biedt aan de gedetineerde ten aanzien van wie een gedwongen geneeskundige behandeling heeft plaatsgevonden. Daartoe strekken de woorden "zo vaak". De woorden "zo lang" voegen aan deze opdracht niets toe, mede in het licht van de regelgeving op het terrein van de gezondheidszorg, die de arts in de toepassing van zijn beroep in acht moet nemen. Deze regelgeving, zoals de Wet beroepen in de gezondheidszorg en de Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst, is immers ook in de detentiesituatie van toepassing en is verregaand meer verplichtend dan enkel de woorden "zo lang". De woorden "zo lang" richten zich meer op de inhoud van de behandeling die de arts moet geven. Toevoeging van deze woorden zou in de eerste plaats betekenen dat de penitentiaire regelgeving medisch-inhoudelijk normen stelt, hetgeen mijns inziens ongewenst is. In de tweede plaats kan de vraag worden gesteld waarom alleen "zo vaak" wordt geregeld en niet bijvoorbeeld "zo

Korthals

goed". Ook in dat licht bezien voegen de voorgestelde woorden niets toe. Indien de Tweede Kamer geen vertrouwen heeft in de goede zorg van de inrichtingsarts, verandert dit niet door slechts de toevoeging van de voorgestelde woorden.

In dezelfde Penitentiaire maatregel is een klachtenprocedure neergelegd tegen medisch handelen door de arts en verpleegkundige. De gegeven medische behandeling na een gedwongen geneeskundige handeling kan dus ten volle in deze procedure worden getoetst. De procedure omvat een beroep bij een speciale beroepscommissie van de Centrale raad voor de strafrechts-toepassing, voorafgegaan door een verplichte bemiddelingsprocedure bij de medisch adviseur van het ministerie van Justitie.

De heer **Dittrich** (D66): Hetgeen de minister nu zegt, klinkt nogal procedureel. Is hij bereid om in het overleg met de inrichtingsartsen het gevoel door te geven dat gedetineerden ook een goede, lange zorg – zo lang als de inrichtingsarts dat nodig acht – moeten kunnen krijgen? Als hij dat gevoel doorgeeft, zijn wij al een heel eind.

Minister **Korthals**: Ik ben bereid om bij de evaluatie van de Penitentiaire beginselenwet het aspect van voldoende nazorg, na toepassing van een gedwongen geneeskundige handeling, speciale aandacht te geven. Die toezegging wil ik wel degelijk doen.

In het Reglement verpleging ter beschikking gestelden is een gelijklopende bepaling opgenomen. Ook daar werd door de Centrale raad voor de strafrechtstoepassing deze suggestie gedaan en om dezelfde redenen niet overgenomen. Ook deze algemene maatregel van bestuur is voorgehangen aan de Tweede Kamer. Ik hoef er niet verder op door te gaan. Toen is daar door de heer Dittrich geen opmerking over gemaakt. Het is belangrijk dat in de wet en regelgeving dezelfde formuleringen worden opgenomen.

De heer **Dittrich** (D66): Dit is uitlokking.

Minister **Korthals**: Dit zou uitlokking kunnen zijn, maar u gaat er verder niet op in.

Voorzitter! De tweede motie is ingediend door de heer Zijlstra. Mijn

voorgangster heeft inderdaad toegezegd dat er in het jaar 2001 een evaluatie zal komen. De aspecten die in de motie staan, zijn nog beter geformuleerd dan ik ze zelf zou kunnen formuleren. Aan deze aspecten zal aandacht worden besteed. Ik zie deze motie dan ook als een ondersteuning van het kabinetsbeleid.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik stel voor, op een nader te bepalen tijdstip over de moties te stemmen.

Daartoe wordt besloten.

Aan de orde is de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (VII) voor het jaar 1999 (26200-VII);**
- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Gemeentefonds voor het jaar 1999 (26200-C);**
- **het wetsvoorstel Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Provinciefonds voor het jaar 1999 (26200-D).**

De algemene beraadslaging wordt geopend.

Mevrouw **Van der Hoeven** (CDA): Mijnheer de voorzitter! Het binnenlandse bestuur millenniumproof?! Of het een vraagteken of een uitroepeteken wordt, zal pas in 2002 blijken, maar de vraag moet wel gesteld worden. Dat millenniumproof heeft echter nog een bijbetekenis, waar ik later op terug kom.

Nieuwe bewindslieden, een nieuw geluid. Dus ook: nieuwe ronde, nieuwe kansen. Na het lezen van deze eerste begroting van de ministers Peper en Van Boxtel heeft het er veel van weg dat zij die kansen gaan grijpen. Dat mag je ook wel verwachten na de diverse uitspraken van en in ieder geval over minister Peper. Wij verwachten dan ook wel wat van de minister.

"Naar een waardevol en vernieuwend publiek domein" is de vlag die minister Peper heeft meegegeven

aan zijn eerste begroting, die niet alleen in de titel meer bezieling uitstraalt dan de begroting onder zijn voorganger. Er zit een duidelijke maatschappelijke oriëntatie en een frisse betoogtrant in de memorie van toelichting. Dat werkt aanstekelijk. Waar in de memorie wordt gesproken over de overheid als aanjager van maatschappelijke dynamiek en de overheid die op veel terreinen in versnelling moet, is dat heel herkenbaar voor de CDA-fractie. Niet de afwachende overheid van Paars I of Kok I, die nog het beste werd geïllustreerd door een minister die de handen ten hemel hief en zichzelf een brevet van onvermogen gaf, ook niet een almachtige overheid, zoals die in de jaren zeventig in zwang was, maar een sterke overheid, die een stevige positie heeft in het maatschappelijk krachtenveld, die bondgenoten zoekt, sociale cohesie stimuleert en soms ook vanuit haar unieke positie als hoeder van het algemeen belang, gezaghebbend haar tanden laat zien.

Terecht stelt minister Peper de rol van de overheid als ordenaar centraal. Ordenen is een combinatie van sturen en verleiden, zoals in de memorie van toelichting beeldend wordt geschetst. Het CDA wil, gelet op de antenne voor ordeningsvraagstukken in de samenleving en de rol van de overheid daarin, graag meedenken met de minister in zijn streven naar een waardevol en vernieuwend publiek domein.

Voorzitter! In het regeerakkoord en in de verschillende begrotingshoofdstukken wordt een impuls gegeven aan de gedachte van afrekenen op prestaties, kwaliteit-spanels, benchmarking en contracten met de samenleving. Eigenlijk is dat de sfeer van het bekende boek "Reinventing government" van Osborne en Gaebler. Ook de heer Melkert heeft in het debat over de regeringsverklaring gesproken over de contractbenadering, boter bij de vis en duidelijkheid over streefdoelen en termijnen met betrekking tot in te zetten middelen. Dat is een positieve vorm van verzakelijking bij de overheid. Het CDA plaatst hierbij twee kanttekeningen, die ook het spanningsveld aangeven waarin de minister terechtkomt.

1. De unieke positie van de overheid als hoeder van het algemeen belang en van de zwakkeren in onze samenleving moet recht overeind blijven. De overheid is